

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Mia Rönnmar

Arbetsmarknadsdepartementet

Remiss: Belastningsregisterkontroll i arbetslivet (SOU 2019:19)

A2019/00895/ARM

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av professor Mia Rönnmar.

Inledning

Utredningens uppdrag är att utreda om det finns behov av ett utökat författningsstöd för vissa aktörer att i egenskap av arbetsgivare få tillgång till uppgifter om enskilda som finns i belastningsregistret. Uppdraget tar sin utgångspunkt i att det kommer att införas ett generellt skadeståndssanktionerat förbud för arbetsgivare att begära av den som söker en anställning att han eller hon visar upp ett belastningsregisterutdrag om det inte finns ett uttryckligt författningsstöd för sådan kontroll (jfr förslaget i SOU 2014:48).

Utredningen lämnar förslag om ett utökat författningsstöd för registerkontroll i arbetslivet vad avser Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, finansiella företag som omfattas av krav på ledningsprövning samt offentliga och enskilda aktörer som utför vård- och omsorgsinsatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning. Utredningen framhåller att ett sådant författningsstöd är nödvändigt om det införs ett generellt förbud mot registerkontroll i enlighet med vad som föreslagits i SOU 2014:48. Utredningen lämnar också vissa förslag om registerkontroll utanför arbetslivet.

Detta remissvar fokuserar på frågan om användningen av belastningsregisterkontroll i arbetslivet från ett arbetsrättsligt perspektiv och berör inte närmare de förslag som rör belastningsregisterkontroll utanför arbetslivet. Inte heller berörs förslagets offentlighetsrättsliga eller dataskyddsrättsliga aspekter.

Allmänna synpunkter

Det är mycket angeläget att stärka skyddet för personlig integritet i arbetslivet. Bakgrunden står bland annat att finna i en ökad användning av belastningsregisterkontroll utan författningsstöd och ett stärkt grundrättighetskydd, särskilt på europeisk nivå genom Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Det är av största

vikt att lagstiftare och rättstillämpare noga bevakar utvecklingen när det gäller det konstitutionella, europeiska och internationella grundrättighetskyddet, inklusive rättspraxis och yttranden från internationella domstolar och tillsynsorgan.

Specifika synpunkter på den föreslagna regleringen

Den Juridiska fakultetsstyrelsen tillstyrker förslagen rörande ett utökat författningsstöd för registerkontroll i arbetslivet.

Av den aktuella utredningen framgår emellertid inte helt klart hur förbudet mot registerkontroll i arbetslivet utan författningsstöd – som dessa förslag bygger på – ska utformas. Handlar det om att, utan förändringar, föreslå och införa den lagstiftning som presenteras i betänkandet SOU 2014:48?

De förslag som presenteras i den aktuella utredningen framstår som ändamålsenliga och välbalanserade, och betonar behovet av en noggrann proportionalitetsbedömning, starka skäl för registerkontroll (allmänna intressen eller skydd för utsatta grupper) och företräde för fakultativ registerkontroll. Det är angeläget att registerkontroll i arbetslivet – som utredningen framhåller – ”genomförs på ett sätt som minimerar graden av integritetsintrång för den enskilde”. I det här sammanhanget är det också centralt att noga värdera och begränsa de uppgifter ur registret som arbetsgivaren får ta del av.

Den föreslagna modellen – med ett allmänt förbud och ett antal författningsreglerade undantag – är flexibel och möjliggör att nya undantag införs med tiden, i takt med att nya behov identifieras och efter en noggrann bedömning som omfattar en analys av den svenska och internationella rättsutvecklingen och en proportionalitetsbedömning. I detta sammanhang är det dock viktigt – och bekymmersamt – att notera att utredningen framhåller att regleringen av registerkontroll är spretig, svåröverskådlig och svårtillämpad och att det finns behov av en mer samlad översyn av regelverket som utredningen inte har haft i uppdrag att göra.¹

Enligt delegation

Mia Rönnmar

¹ ”Det kan redan här framhållas att vi under utredningen har slagits av att de bestämmelser som reglerar tillåtligheten av registerkontroll spretar och är svåröverskådliga på ett sätt som försvårar tolkningen och tillämpningen. Det kan således i vissa fall vara svårt att förstå varför en verksamhet ges rätt till registerkontroll medan en annan, till synes likvärdig, verksamhet, inte har någon sådan rätt. En förklaring är ligger givetvis i att reglerna om registerkontroll har tillkommit under lång tid och vid skilda tillfällen när ett specifikt behov uppkommit. Inte desto mindre är det vår uppfattning att det finns behov av att göra en samlad översyn av regelverket, bl.a. för att i lag tydliggöra vilka skäl som kan berättiga till registerkontroll utifrån dess integritetskänsliga beskaffenhet och för att samlat se över den lagtekniska strukturen. En sådan översyn ligger dock utanför ramen för detta uppdrag.”